

Lesekommisjonen

Saksbehandler Silje Sturød Dale
Vår dato 28.05.2026
Vår referanse 2026/191
Deres dato
Deres referanse

Skriftlige innspill til Lesekommisjonen fra Foreldreutvalget for grunnsopplæringen

Foreldreutvalget for grunnsopplæringen (FUG) representerer bredden av foreldre i Norge. Foreldre har ulike forutsetninger når det gjelder språk, utdanningsbakgrunn, egne leseerfaringer og forhold til lesing. Noen har vokst opp i hjem der lesing var en naturlig del av hverdagen, mens andre har begrenset erfaring med bøker, strever med lesing selv eller opplever usikkerhet rundt hvordan de best kan støtte barnas leseutvikling. Samtidig er foreldre barnets nærmeste voksne og har en sentral rolle i barns møte med lesing, både i barnehagealder og gjennom skoleløpet.

FUG mener Lesekommisjonens anbefalinger må ta høyde for dette mangfoldet. Anbefalingene bør være inkluderende og konkrete, tydeliggjøre barnehagers og skolars profesjonelle ansvar for å støtte, veilede og involvere foreldre, og vise hvordan dette kan gjøres på realistiske og gjennomførbare måter i familier med ulike forutsetninger.

FUG sine råd til Lesekommisjonen:

Styrk skolens rolle i å gi veiledning som støtter foreldre i praksis

De fleste foreldre er allerede kjent med at lesing er viktig, men ofte mangler det informasjon om *hvorfor* lesing har betydning, og *hvordan* foreldre kan støtte barnet sitt på en god og motiverende måte hjemme. FUG mener derfor at skoler bør ha et tydeligere ansvar for å gi foreldre konkrete, systematiske og kunnskapsbaserte anbefalinger om lesing.

Samtidig må ikke lesing bli nok en arena der foreldre opplever utilstrekkelighet eller press. Anbefalinger som ensidig vektlegger mengde, for eksempel hvor lenge det bør leses daglig, kan virke mot sin hensikt. Skolens råd bør heller bidra til trygghet og mestring i foreldrerollen, og tydeliggjøre at det finnes ulike måter å støtte barns lesing på, tilpasset barna og foreldrenes forutsetninger.

Skolens råd til foreldre bør utformes slik at de bidrar til en helhetlig og nyansert forståelse av lesing, der både språkutvikling, utvikling av tekniske leseferdigheter og leselyst inngår. Det bør tydeliggjøres at ulike former for lesing har ulike funksjoner og formål, og at disse utfyller hverandre i barns samlede leseutvikling. Rådene kan for eksempel gi veiledning, med begrunnelser, for når lesing i trykte bøker kan være særlig viktig, når lyd bøker kan være et meningsfullt supplement, og hvordan lesing på digitale flater kan inngå som en del av barns lesehverdag. I en hverdag der barns møte med tekst i økende grad er digital, bør skolene gi foreldre kunnskap om hvordan digitale og trykte

FORELDREUTVALGET FOR GRUNNSOPPLÆRINGEN

leseformer kan utfylle hverandre, samt hvilke muligheter, styrker og begrensninger som ligger i de ulike formatene.

FUG mener i tillegg at skolene bør gi foreldre råd om hvordan de kan støtte barns leselest, blant annet gjennom valg av litteratur og lekbetonte hverdagsaktiviteter som fremmer språk- og leseutvikling. Anbefalingene bør være fleksible og inkluderende, og ta høyde for både barn og voksne som strever med språk og lesing, og for familier som allerede mestrer lesing godt.

FUG understreker avslutningsvis at denne typen foreldrerettede anbefalinger må inngå i et systematisk skole–hjem-samarbeid, og ikke være avhengig av enkeltlæreres initiativ. Skolene bør legge til rette for at foreldre får tilgang til enkle, lesetips ved oppstart, slik som for eksempel dette hefte, [Lesetips Færder kommune](#), tilby temaøkter om lesing på foreldremøter, og etablere strukturer som gjør bøker og lydbøker lett tilgjengelige, for eksempel gjennom ordninger som tøyveskebibliotek eller boknett ved henting og levering i hverdagen.

Integrer samiske og minoritetsspråklige perspektiver i lesearbeidet

FUG mener det er nødvendig å løfte samiske og minoritetsspråklige perspektiver tydelig og forpliktende i arbeidet med lesing. Samiske barn og barn med andre minoritetsspråk trenger å møte språk, litteratur og tekst på eget språk fra tidlig alder. Lesing på morsmål er avgjørende for utvikling av leseferdigheter, men også for identitet, mestring og tilhørighet.

I dag mangler mange barnehager og skoler både nødvendig språklig kompetanse og tilgang til samisk og flerspråklig litteratur, inkludert lydbøker. Utvalget av samiske lesebøker er særlig mangelfullt. For samiske barn er språkbud og systematisk tilgang til samiskspråklig litteratur en forutsetning for språkutvikling og leseglede. FUG mener dette må adresseres tydelig og forpliktende i anbefalingene.

For å sikre barn tilgang til litteratur på eget språk mener FUG det bør det ses nærmere på de nasjonale innkjøpsordningene og avtalene som allerede er der. Samtidig sørge for bedre utnyttelse av eksisterende ressurser, inkludert samarbeid med fremmedspråklige bibliotek og relevante kompetansemiljøer. Dette gjelder hele utdanningsløpet og biblioteksektoren.

Samiske og minoritetsspråklige perspektiver kan ikke behandles som tillegg eller særtiltak, men må integreres i de overordnede anbefalingene om leseopplæring, leselest og foreldreinvolvering, fra barnehage til lærerutdanning. Foreldre til samiske og minoritetsspråklige barn må møtes som en ressurs og få støtte til å bruke eget språk aktivt i barns leseutvikling, også hjemme.

Skoledemokratiet som en viktig ressurs i arbeidet med leselest og leseglede

FUG mener at arbeidet med lesing og leselest også bør forankres i skoledemokratiet. Foreldremedvirkning handler ikke bare om individuell støtte i hjemmet, men også om hvordan foreldre kan bidra kollektivt til å utvikle en lesekultur på skolen og i nærmiljøet.

Erfaringer fra skoler der FAU har vært involvert i litteraturuker, åpne skolebibliotek, språkkaféer eller lesearrangementer, viser hvordan slike tiltak både kan styrke leseinteressen og bidra til fellesskap og inkludering. I noen tilfeller har skolebiblioteket også blitt tatt i bruk som møteplass for foreldre og

barn før eller etter skoletid, noe som senker terskelen for deltakelse, særlig for familier som ellers ikke oppsøker folkebibliotek eller litteraturarenaer på egen hånd.

Skoledemokratiet gir foreldre en formell kanal inn i dialogen med skolen om prioriteringer, rammer og samarbeid om leseopplæringen. Gjennom FAU kan foreldre bidra med erfaringer, behov og perspektiver som skolen alene ikke alltid har tilgang til, for eksempel knyttet til språkmangfold, tilgang til bøker hjemme eller utfordringer med lesing i hverdagen. Godt samarbeid kan bidra til at skole i større grad tilpasser tiltak og informasjon slik at de treffer bredere.

Sikre god og likeverdig tilgang til mangfoldig litteratur

Leselyst forutsetter god tilgang til litteratur barn og unge kan kjenne seg igjen i. Det er avgjørende med mangfold i språk, sjanger, tematikk og uttrykk. Litteraturen må i tillegg til å fange deres nysgjerrighet og interesser også speile barns liv, erfaringer og familier. Like viktig som tema er en stor variasjon av bøker som kan møte barn og unge på ulike lesenivå og gi rom for mestring, motivasjon og videre leselyst. For å lykkes med å treffe den enkelte elev er det viktig at lærere har kompetanse, faglige fellesskap og rom til å utforske og bygge videre på hva som motiverer til lesing, gjerne i samarbeid med hjemmet.

Mange barnehager og skoler mangler i dag tilstrekkelige midler til å bygge opp og vedlikeholde samlinger av både trykte bøker og lydbøker, og ikke alle har mulighet til et bemannet skolebibliotek der ansatte har tid og kompetanse til litteraturformidling. FUG vil derfor peke på behovet for midler til ansatte og til innkjøp av bøker og læremidler i skoler og skolebibliotek, både trykte og digitale. Mangfoldet i tilgjengelig litteratur er imidlertid ikke bare et spørsmål om tilgang og innkjøp, men også om produksjon: Utgis det nok kvalitetslitteratur på norsk i dag for barn og unge, både originalskrevet og oversatt?

Skolebiblioteket er et viktig og konkret tiltak for å styrke leseglede, fellesskap og mestring, spesielt for barn og unge som ikke ser på seg selv som "lesere". Gode samarbeid mellom skole, folkebibliotek, hjem og nærmiljø for eksempel gjennom bokuker, åpne skolebibliotek eller lokale lesearrangement kan være viktig for å gjøre lesing til et felles prosjekt.

Avslutning

Foreldreutvalget for grunnopplæringen støtter Lesekommisjonens ambisjon om å styrke barns og unges leseferdigheter og leselyst. For at anbefalingene skal få reell betydning i praksis, må de være inkluderende, ta høyde for foreldremangfold og tydeliggjøre skolens ansvar for involvering, samarbeid og tilgang til litteratur. Lesing handler ikke bare om ferdigheter, men om språk, identitet, mestring og deltakelse i fellesskapet.

Med vennlig hilsen

Ståle Sand Kalkvik
Leder

Johanne Marie Olausen
Nestleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur